

erasmus intensive programme

door Martin Prdjal

Adjunct-directeur Koninklijk
Conservatorium

Het Koninklijk Conservatorium in Den Haag is de coördinator van het Erasmus Intensive Programme (IP) met de titel *Improvisation in European Higher Music Education: Improving Artistic Development and Professional Integration*.

Improvisatie in hoger muziek- onderwijs

FOTO: Sarah Wijzenbeek

Dit IP wordt door het Erasmusprogramma drie jaar ondersteund. Het wordt uitgevoerd door een consortium van elf Europese conservatoria in Den Haag, London, Oslo, Stockholm, Helsinki, Barcelona, Parijs, Tallinn, Boekarest, Karlsruhe en Antwerpen. De eerste editie van het IP vond plaats in januari 2012. En inmiddels zijn er gevorderde plannen voor 2013 en 2014.

Onderwerp

Dit Erasmus IP richt zich op een onderwerp dat redelijk nieuw is in het hoger muziekvakonderwijs: improvisatie in de klassieke muziekopleiding. Terwijl improvisatie gemeengoed is in de opleidingen voor jazz en oude muziek, krijgt dit onderwerp minder aandacht in de opleidingen voor klassieke muziek.

Dit is eigenlijk verbazingwekkend, want improvisatie is lange tijd een belangrijk onderdeel geweest van de uitvoerende muziekpraktijk. Gelukkig neemt het besef dat improvisatie ook voor klassieke musici een belangrijke rol kan spelen in hun muzikale ontwikkeling, toe.

Doel

Het IP wil een bijdrage leveren aan de innovatie in het Europese hoger muziekvakonderwijs. Hiertoe wordt ieder jaar met een twintigtal gerenommeerde experts en een dertigtal studenten uit diverse Europese landen besproken hoe improvisatie in de curricula van de conservatoria het best kan worden opgenomen.

Improvisatie vanuit vier invalshoeken

Het innovatieve karakter van dit IP gaat echter verder, door improvisatie te benaderen vanuit de volgende invalshoeken:

- Improvisatie en artistieke ontwikkeling: improvisatie stelt musici in staat zich vrij te maken van

de geschreven partituur en de technische beperkingen van hun instrument. Zo kunnen ze hun instrumentale vaardigheden, muzikaliteit en expressie verbeteren.

- Improvisatie en professionele beroepsvoorbereiding: toekomstige musici moeten – meer dan nu – in verschillende professionele contexten kunnen functioneren, ook in genres die van improvisatie gebruikmaken.
- Improvisatie als een pedagogisch middel: improvisatie kan een effectief middel zijn voor het aanleren van belangrijke muziektheoretische vaardigheden, zoals harmonieleer, het van blad zingen en analyse.
- Improvisatie en ondernemerschap: omdat veel toekomstige musici zelfstandige ondernemers zullen worden, is het handig als zij vaardigheden voor muzikale activiteiten in de bredere samenleving (bijvoorbeeld in scholen) aanleren. Improvisatie kan daarvoor goed van pas komen.

Inhoud van het programma

De bovenstaande verschillende invalshoeken zijn in de eerste editie van het programma behandeld door studenten zelf te leren improviseren, maar ook door ze te leren om anderen improvisatie aan te leren. Hiertoe volgden de studenten een aantal zogenoemde *Leading & Guiding*-workshops. Deze workshops werden verzorgd door een Europees *joint programme* dat door het Koninklijk Conservatorium wordt aangeboden (met de titel *Music Master for New Audiences and Innovative Practice*).

In de eerste helft van het IP volgden studenten een aantal intensieve improvisatiewerkshops bij gerenommeerde docenten van de diverse instellingen. Vervolgens verzorgden ze in de tweede helft (onder begeleiding) zelf workshops. Dit leidde tot diverse interessante publieke presentaties, zoals een workshop met leerlingen

van het Johan de Witt College in Den Haag, een openbaar optreden in stadsdeelkantoor Escamp en workshops voor leerlingen van de School voor Jong Talent.

Zo werden improvisatie en professionele beroepsvoorbereiding op een creatieve en effectieve manier bij elkaar gebracht, en voor een breed publiek zichtbaar gemaakt.

Invloed op curricula

Een andere belangrijke *spin-off* van het project is dat de opgedane kennis rechtstreeks door de deelnemende scholen wordt gebruikt voor de ontwikkeling van de eigen curricula. Door de aanwezige expertise op Europees niveau te bundelen, is er kennis verzameld die op nationaal niveau nooit bijeen had kunnen worden gebracht.

Zo heeft het Koninklijk Conservatorium dit academisch jaar twee nieuwe improvisatiemodules gestart op masterniveau. Daarnaast wordt onderzocht of improvisatie een vast onderdeel van het curriculum op bachelorniveau moet worden. Het Koninklijk Conservatorium kan dan – samen met een zeer selecte groep Europese partnerinstellingen – een (inter)nationale voortrekkersrol vervullen op dit gebied.

Tweede editie

De tweede editie vindt plaats van 13 tot 22 februari 2013. Het wordt weer een intensieve periode met workshops, concerten, publieke presentaties en 'Impro Open Stages' met veel experiment en *risk taking*. Wat er dan precies wordt gespeeld weten we niet, maar dat is nu juist het spannende aan improvisatie ...

Meer informatie, zoals een verslag van de eerste projecteditie, vindt u op www.koncon.nl/ii.